

Tisková zpráva

Hodnocení ochrany životního prostředí – květen 2018

- ⊙ Dvě pětiny dotázaných (39 %) si myslí, že Česká republika se nedostatečně stará o životní prostředí, více než polovina (54 %) se kloní k názoru, že se stará „přiměřeně“.
- ⊙ V oblasti ochrany životního prostředí je nejlépe hodnocena aktivita obecních úřadů (55 % kladných odpovědí) a ekologických organizací (51 % kladných odpovědí).
- ⊙ Negativní názor převážil v případě hodnocení činnosti vlády (32 % pozitivních, 51 % negativních odpovědí) a nejméně příznivě je hodnoceno působení parlamentu (25 % pozitivních, 51 % negativních odpovědí).
- ⊙ Nejhorší situace je v zatížení ŽP automobilovou dopravou (82 % odpovědí „spíše špatná“ a „velmi špatná“).
- ⊙ Nejpříznivěji je hodnocena úspornost spotřeby surovin a energií občany, chování občanů k ŽP a využívání obnovitelných zdrojů – zhruba dvě pětiny dotázaných hodnotily situaci „velmi dobře“ nebo „spíše dobře“.
- ⊙ V posledních třech letech se názory na míru ochrany ŽP, na ekologičnost chování občanů, institucí a vlastní domácnosti příliš nezměnily, výjimkou je hodnocení dopadů zemědělské výroby na životní prostředí, které zaznamenalo od posledního šetření výrazné zhoršení (pokles podílu pozitivního hodnocení o 8 procentních bodů, nárůst podílu negativního hodnocení o 10 procentních bodů).

Zpracoval:

Milan Tuček

Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.

Tel.: 210 310 586; e-mail: milan.tucek@soc.cas.cz

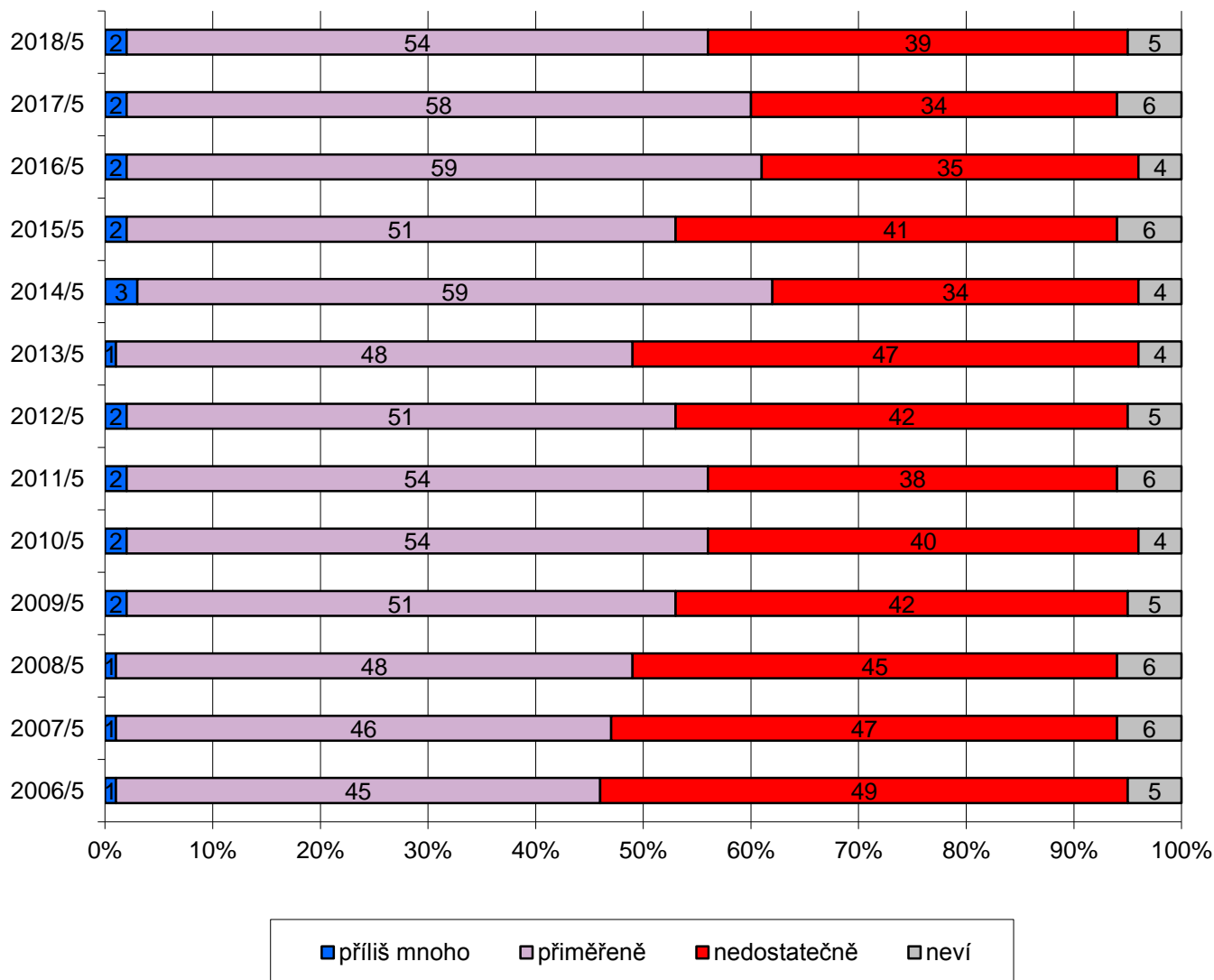
V květnovém šetření se Centrum pro výzkum veřejného mínění SOÚ AV ČR, v.v.i., věnovalo tématu ochrany životního prostředí v České republice.

Pokud jde o obecné hodnocení toho, jak se podle veřejnosti stará Česká republika o ochranu životního prostředí, více než polovina dotázaných (54 %) vyjádřila názor, že starost České republiky o životní prostředí je přiměřená. Za nedostatečnou označily ochranu životního prostředí v ČR dvě pětiny (39 %) respondentů a pouhá 2 % oslovených se domnívala, že se stát stará o ochranu životního prostředí příliš mnoho.

Ve srovnání s loňským rokem došlo v rozložení názorů k mírnému statisticky významnému posunu. Bal zaznamenán pokles podílu odpovědí „přiměřeně“ (o 4 procentní body) a nárůst podílu odpovědi „nedostatečně“ (o 5 procentních bodů). Rozložení odpovědí se znovu po dvou letech pozitivnějšího hodnocení vrací téměř na úroveň roku 2015.

V dlouhodobém časovém srovnání pak můžeme vidět, že v průběhu druhé poloviny minulého desetiletí až do roku 2010 se hodnocení péče ČR o životní prostředí kontinuálně zlepšovalo, v letech 2012 a 2013 pak došlo k určitému zhoršení, které mohlo souviset se silnou nedůvěrou veřejnosti k tehdejší vládě (viz graf 1).

Graf 1: Jak se stará Česká republika o životní prostředí?¹ (%)

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost.

Graf 2 ukazuje přehled hodnocení činnosti vybraných úřadů a institucí v oblasti ochrany životního prostředí. Nejlépe je hodnocena aktivita obecních úřadů (55 % kladných odpovědí) a ekologických organizací (51 % kladných odpovědí). Prakticky vyrovnané podíly kladného i záporného hodnocení najdeme u ministerstva životního prostředí (43 % hodnotí jeho činnost dobře, 43 % špatně), krajských úřadů (36 % dobře, 35 % špatně) a Evropské unie (35 % dobře, 39 % špatně). Negativní názor převážil v případě hodnocení činnosti vlády (32 % pozitivních, 51 % negativních odpovědí) a nejméně příznivě je hodnoceno působení parlamentu (25 % pozitivních, 51 % negativních odpovědí).

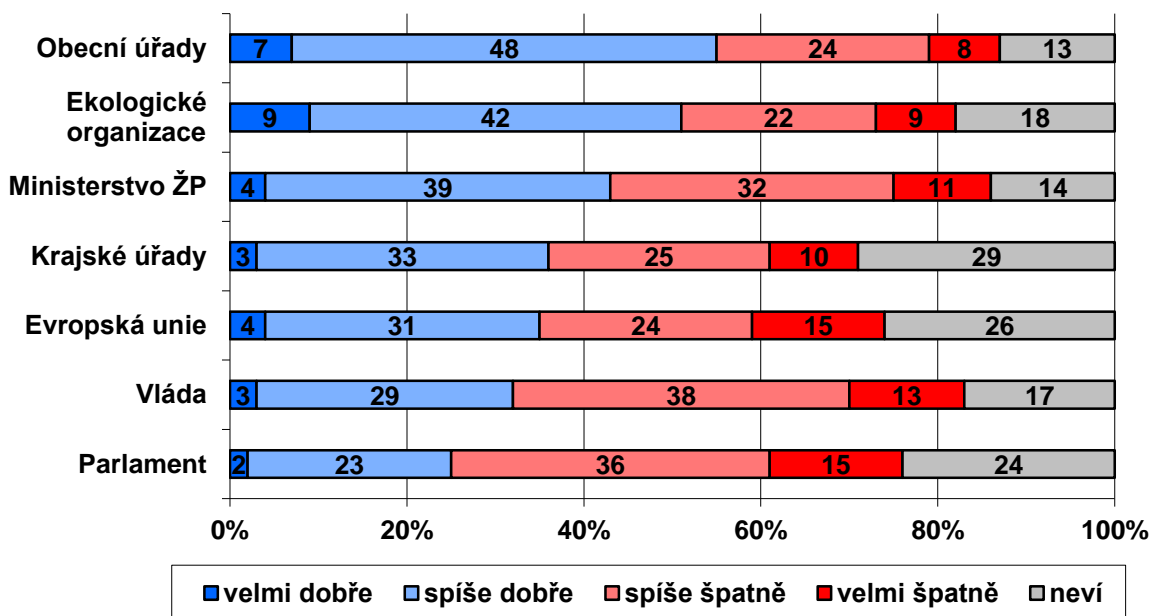
Za povšimnutí stojí, jak mnoho dotázaných neumí zhodnotit činnost uvedených institucí. V případě parlamentu, krajských úřadů a Evropské unie je to zhruba čtvrtina či více, ale i na úrovni ostatních úřadů či institucí je to více než desetina souboru.

¹ Znění otázky: „Stará se podle Vašeho názoru Česká republika o ochranu životního prostředí příliš mnoho, přiměřeně, nedostatečně?“

Pokud sečteme počty negativních hodnocení za celou baterii otázek, zjistíme, že více než čtvrtina (28 %) dotázaných nehodnotila ani jednu z uvedených institucí negativně, stejný podíl dotázaných naopak připsal negativní hodnocení pěti a více institucím ze sedmi uvedených.

Faktorová analýza prokázala, že v prvním přiblížení všechny zmíněné instituce vytvářejí jednu dimenzi. Jednofaktorový výsledek vysvětloval 56 % variance odpovědí.

Graf 2: Hodnocení činnosti v ochraně životního prostředí²

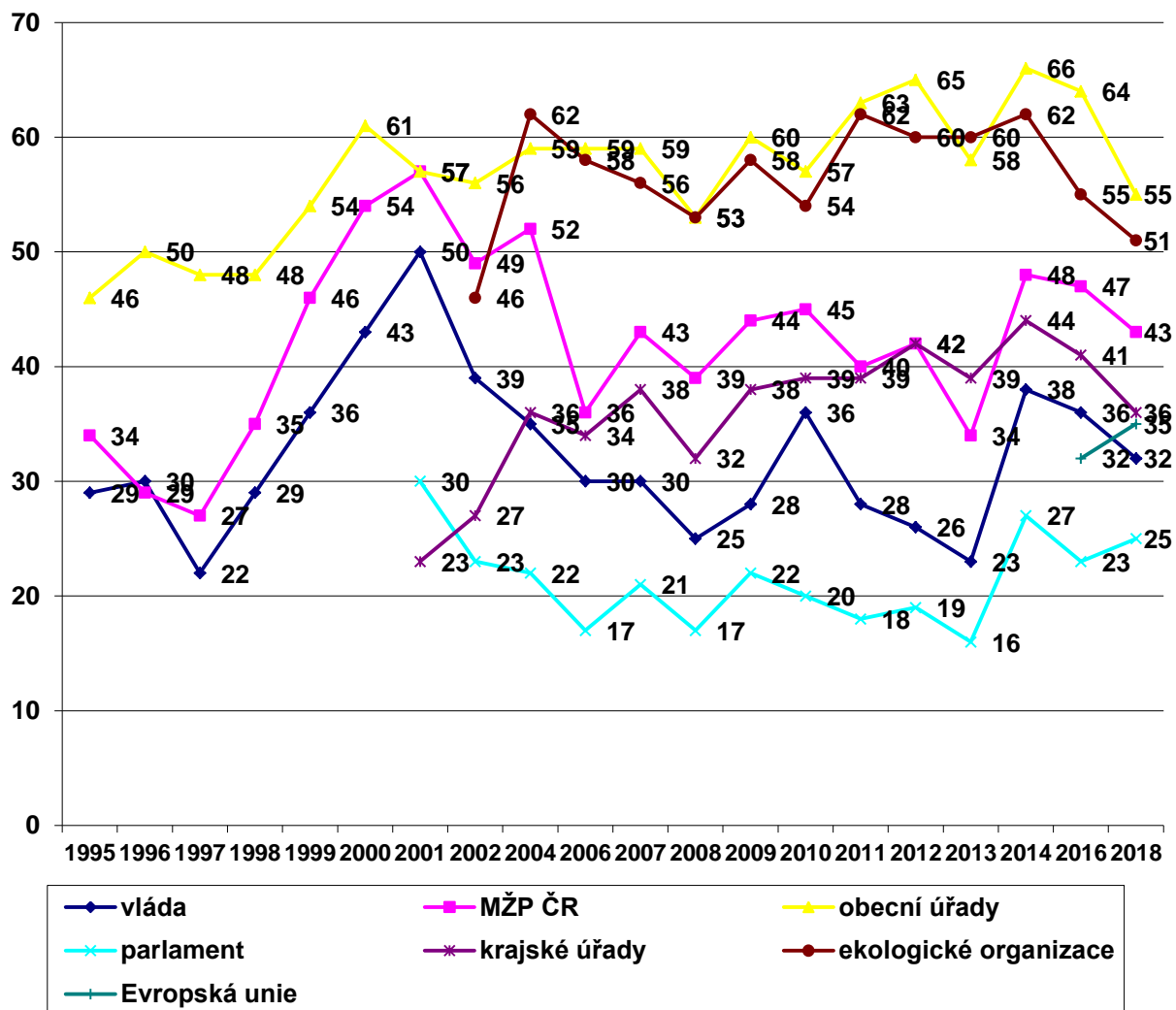
Poznámka: Hodnoty v grafu jsou seřazeny sestupně podle součtu podílu odpovědí „velmi dobře“ + „spíše dobře“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 12. – 24. 5. 2018, 1008 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

V aktuálním výzkumu bylo oproti roku 2016, kdy byla otázka položena naposledy, zaznamenáno zhoršení hodnocení činnosti v ochraně životního prostředí v případě obecních úřadů (poklesu kladného hodnocení o 9 procentních bodů a k vzestupu negativního hodnocení o 6 procentních bodů), poklesu kladného hodnocení, který však není provázen nárůstem toho negativního, jsme pak zaznamenali v případě krajských úřadů (poklesu kladného hodnocení o 5 procentních bodů), vlády, Ministerstva životního prostředí a ekologických organizací (pokles kladného hodnocení shodně o 4 procentní body). Pokles negativního hodnocení jsme naopak zaznamenali u hodnocení Evropské unie (pokles o 5 procentních bodů). Přehled vývoje pozitivních a negativních hodnocení u jednotlivých úřadů a institucí přináší grafy 3a a 3b.

² Znění otázky: „Pokud jde o ochranu životního prostředí, jak hodnotíte činnost a) vlády, b) ministerstva životního prostředí, c) parlamentu, d) Vašeho krajského úřadu, e) Vašeho obecního úřadu, f) ekologických organizací?“ Varianty odpovědí: velmi dobře, spíše dobře, spíše špatně, velmi špatně.

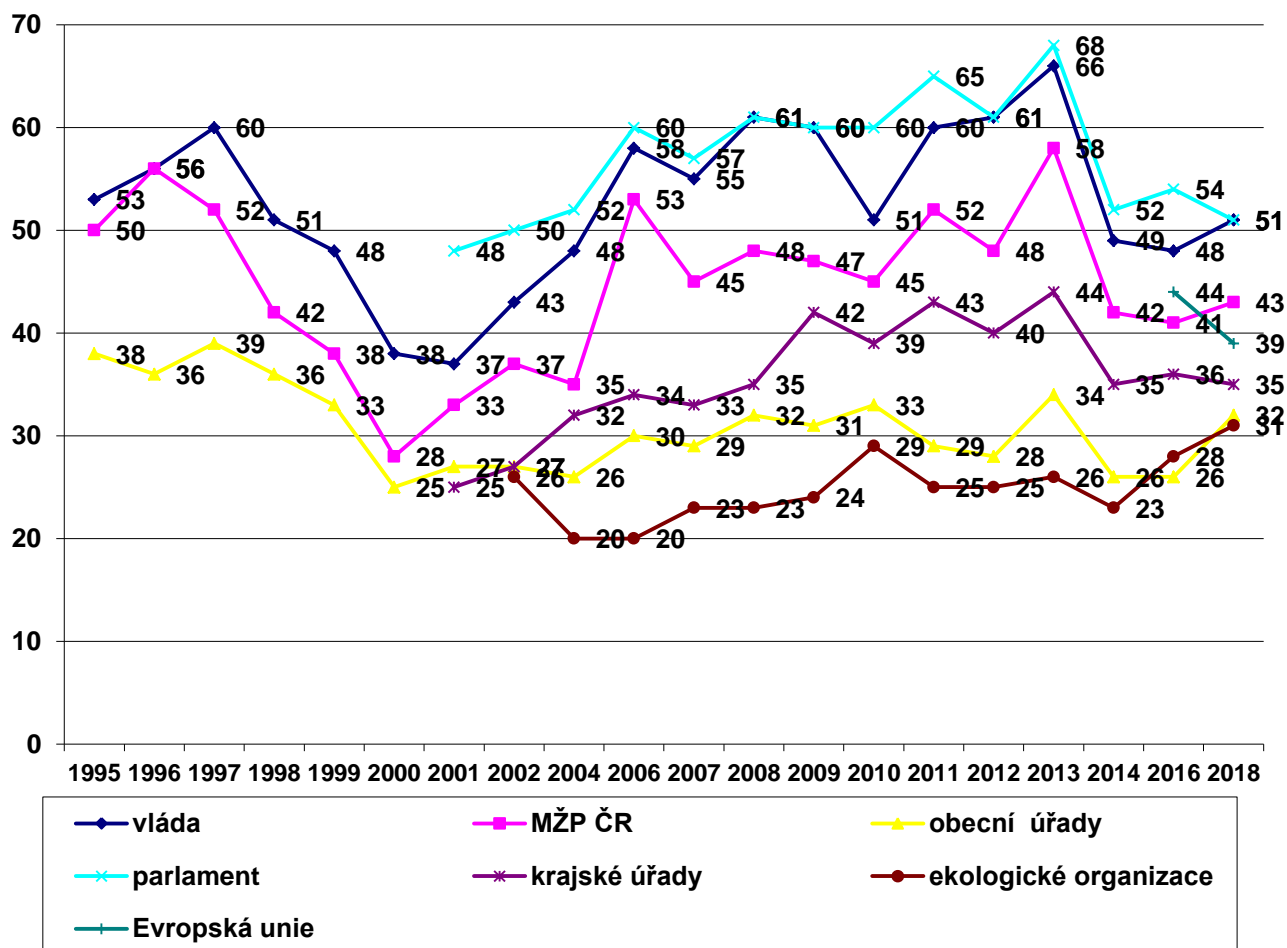
Graf 3a: Hodnocení činnosti v ochraně životního prostředí - vývoj pozitivního hodnocení (v %)

Pozn.: V grafu jsou vyznačeny součty odpovědí „velmi dobře“ a „spíše dobře“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost.

Graf 3b: Hodnocení činnosti v ochraně životního prostředí - vývoj negativního hodnocení (v %)

Pozn.: V grafu jsou vyznačeny součty odpovědí „velmi špatně“ a „spíše špatně“.

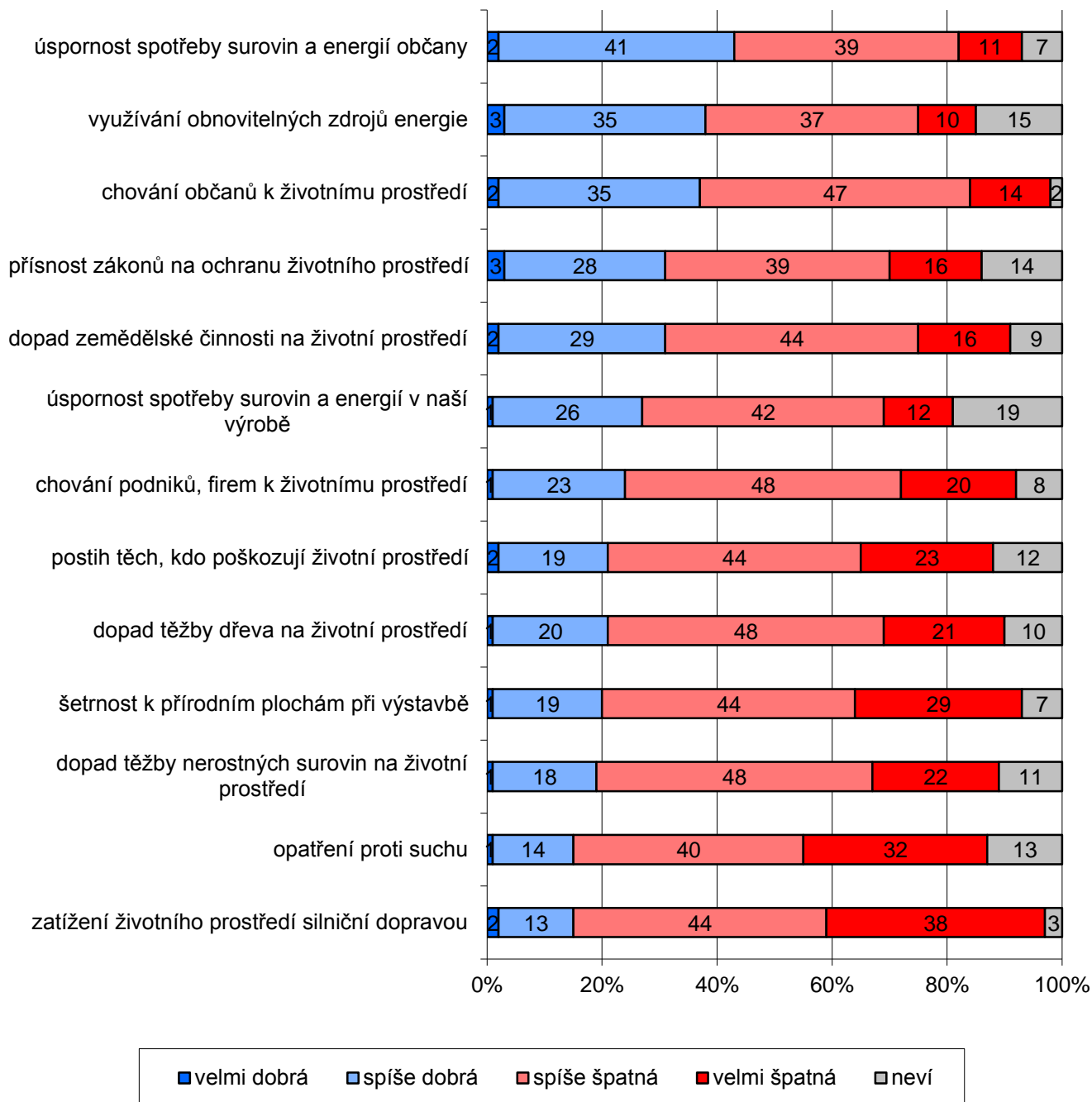
Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost.

V další otázce měli respondenti hodnotit situaci v souvislosti s různými aktivitami nebo skutečnostmi, jež různým způsobem ovlivňují stav životního prostředí (viz graf 4).³ Z výsledků vyplývá, že kriticky se naprostá většina občanů staví k zatížení životního prostředí silniční dopravou (82 % situaci hodnotí jako špatnou, jen 15 % jako dobrou), k (nedostatečné) šetrnosti k přírodním plochám při výstavbě (73 % špatná, 20 % dobrá), k opatřením proti suchu (72 % špatná, 15 % dobrá), k dopadu těžby nerostných surovin na životní prostředí (70 % špatná, 19 % dobrá), k dopadu těžby dřeva na životní prostředí (69 % špatná, 21 % dobrá), k chování podniků a firem k životnímu prostředí (68 % špatná, 24 % dobrá) a k postihu těch, kdo poškozují životní prostředí (67 % špatná, 21 % dobrá). Ostatní zkoumané položky jsou hodnoceny příznivěji, ale i u nich kritické hodnocení situace výrazně převažuje nad pozitivním, které se u nejlépe vnímaných položek pohybuje okolo dvou pětín, což se týká úspornosti spotřeby surovin a energií ze strany

³ Znění otázky: „Jaká je podle Vás situace u nás, pokud jde o: a) postih těch, kdo poškozují životní prostředí, b) chování podniků, firem k životnímu prostředí, c) chování občanů k životnímu prostředí, d) dopad těžby nerostných surovin na životní prostředí, e) dopad těžby dřeva na životní prostředí, f) úspornost spotřeby surovin a energií v naší výrobě, g) úspornost spotřeby surovin a energií občany, h) šetrnost k přírodním plochám při výstavbě, i) přísnost zákonů na ochranu životního prostředí, j) zatížení životního prostředí silniční dopravou, k) dopad zemědělské činnosti na životní prostředí, l) využívání obnovitelných zdrojů energie, m) opatření proti suchu?“

občanů (43 % dobrá, 50 % špatná), využívání obnovitelných zdrojů energie (38 % dobrá, 47 % špatná) a chování občanů k životnímu prostředí (37 % dobrá, 61 % špatná). Na úrovni necelé třetiny se pak pozitivní hodnocení pohybovalo v případě přísnosti zákonů na ochranu ŽP (32 % dobrá, 55 % špatná) a dopadu zemědělské činnosti na životní prostředí (31 % dobrá, 60 % špatná).

Graf 4: Hodnocení situace ohledně aktivit ovlivňujících životní prostředí (%)

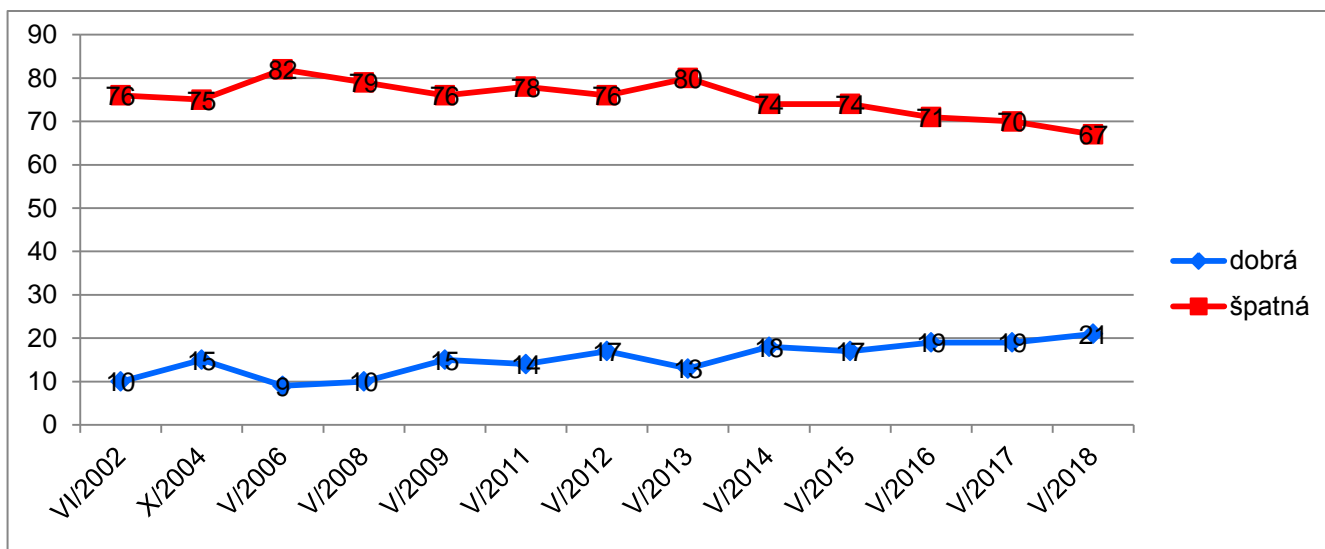

Pozn.: Položky jsou řazeny sestupně podle dosažené hodnoty součtu „velmi dobrá“ a „spíše dobrá“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 12. – 24. 5. 2018, 1008 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Pokud sečteme, v kolika položkách dotázaní uvedli negativní hodnocení, zjistíme, že třetina z nich uvedla 10-13 z 13 položek, 70 % dotázaných pak negativní hodnocení uvedlo v 7 a více položkách. Korelace tohoto sumačního indexu s celkovým hodnocením míry starosti o ŽP České republiky je podle očekávání statisticky významná a má hodnotu 0,44. Pokud se podíváme na korelace s jednotlivými položkami, tak jsou všechny statisticky významné a jejich hodnota se pohybuje od 0,25 po 0,39. Nejvyšší je u přísnosti zákonů, nejnižší u úspornosti spotřeby občanů. Tato zjištění podporuje i výsledek faktorové analýzy, která odhalila, že uvedená baterie má pouze jednu dimenzi (vydělil se jen jeden faktor vyčerpávající 48 % variance).

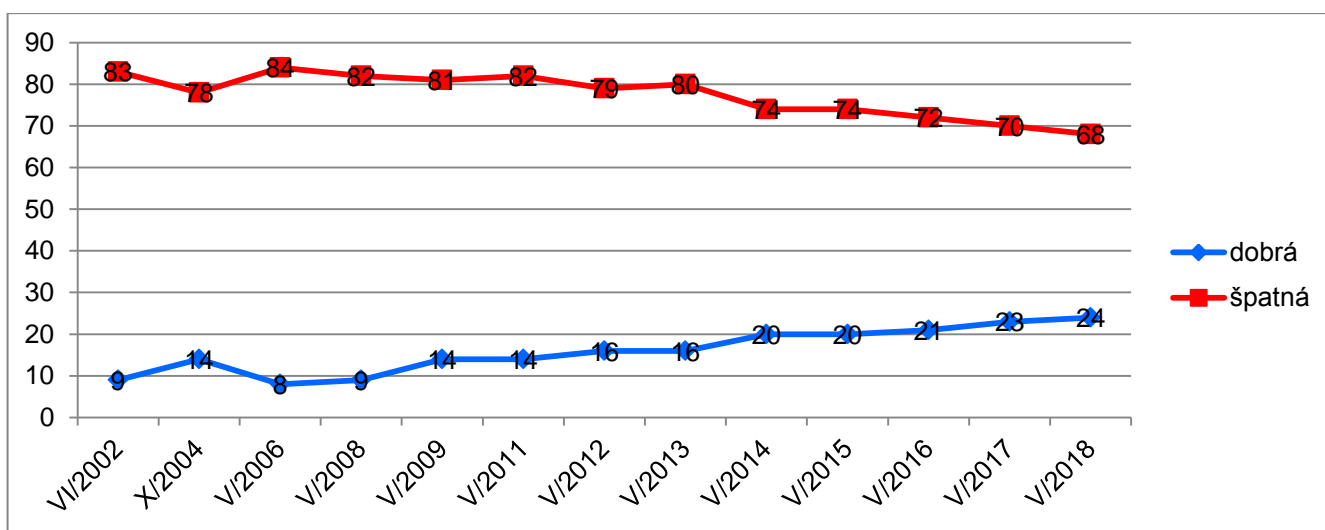
Graf 5a: Hodnocení situace - postih těch, kdo poškozují životní prostředí (%)

Pozn.: Podíly „dobrá“ a „špatná“ tvoří součty příslušných variant odpovědí „velmi“ a „spíše“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost.

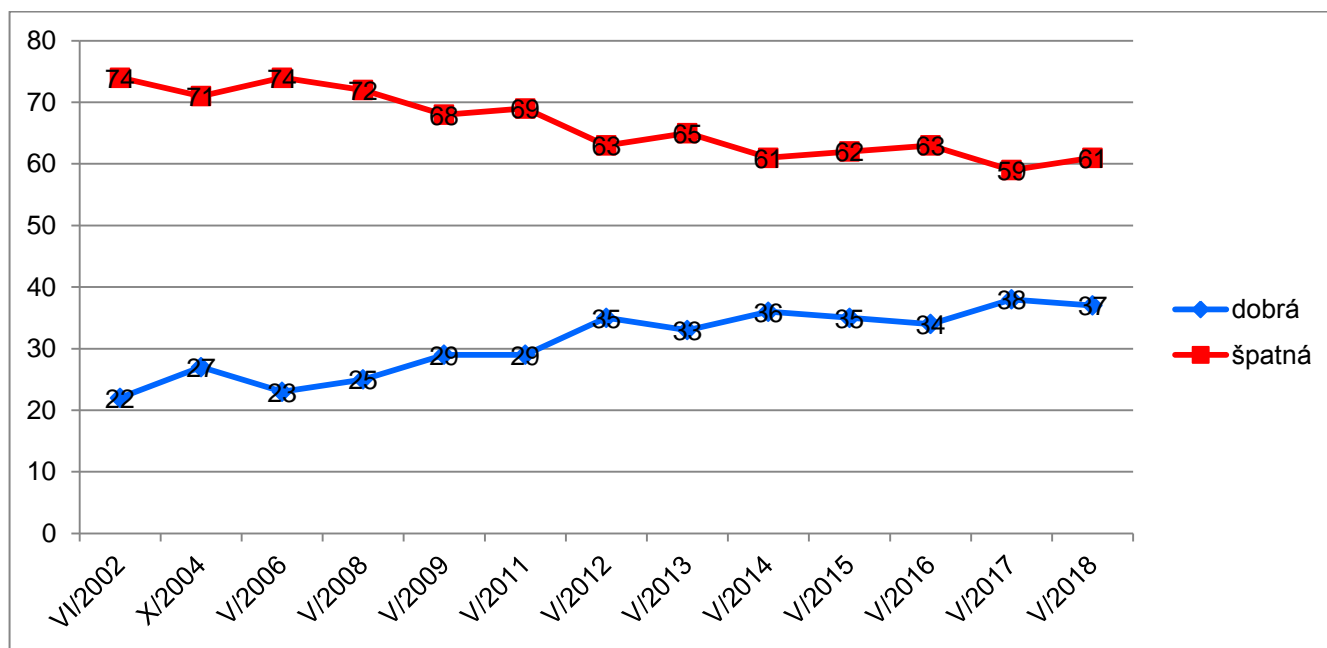
Graf 5b: Hodnocení situace - chování podniků, firem k životnímu prostředí (%)

Pozn.: Podíly „dobrá“ a „špatná“ tvoří součty příslušných variant odpovědí „velmi“ a „spíše“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost.

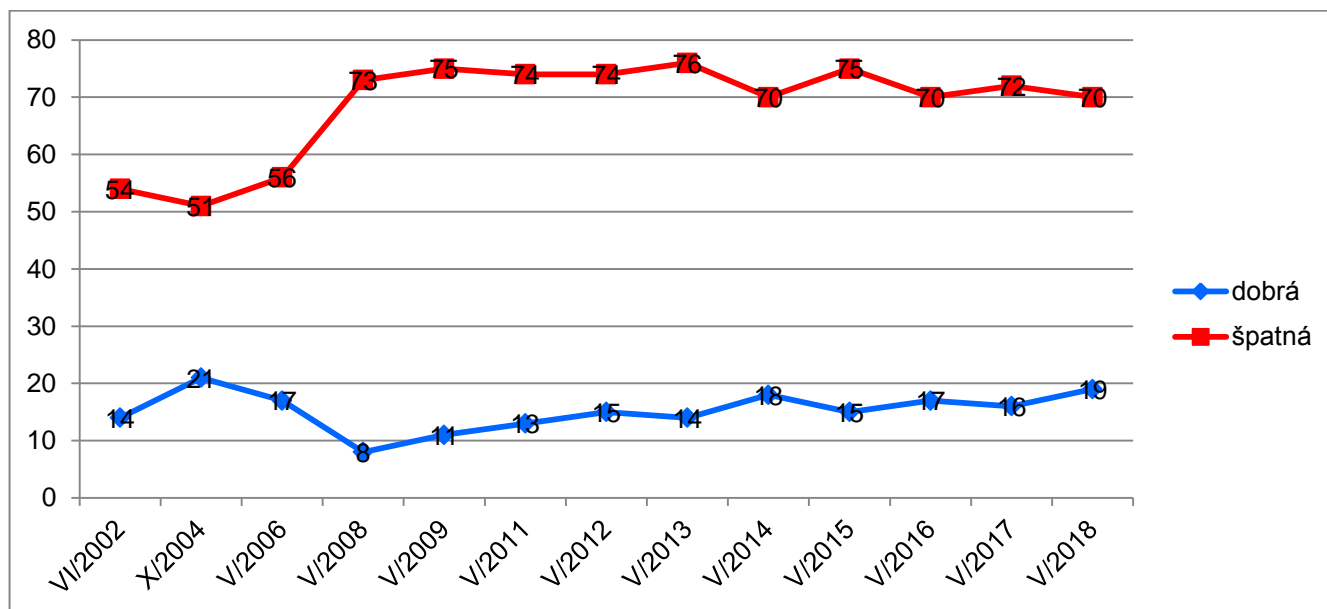
Graf 5c: Hodnocení situace - chování občanů k životnímu prostředí (%)

Pozn.: Podíly „dobrá“ a „špatná“ tvoří součty příslušných variant odpovědí „velmi“ a „spíše“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost.

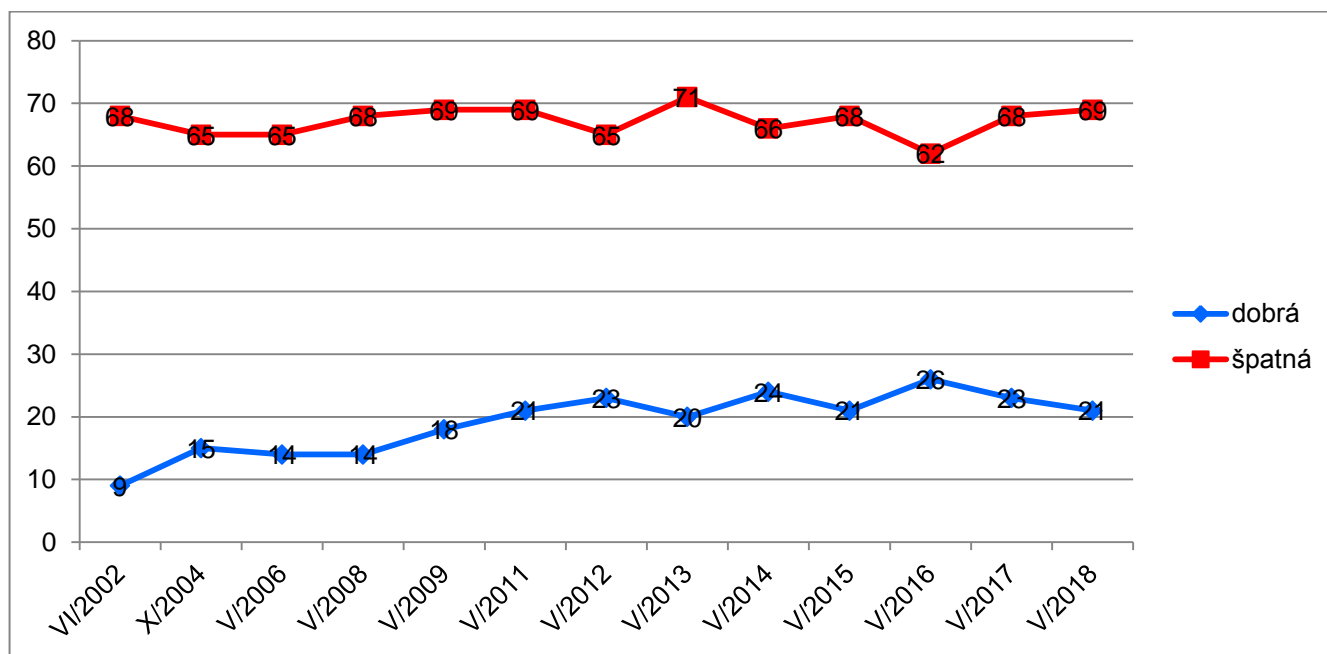
Graf 5d: Hodnocení situace - dopad těžby nerostných surovin na životní prostředí (%)

Pozn.: Podíly „dobrá“ a „špatná“ tvoří součty příslušných variant odpovědí „velmi“ a „spíše“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost.

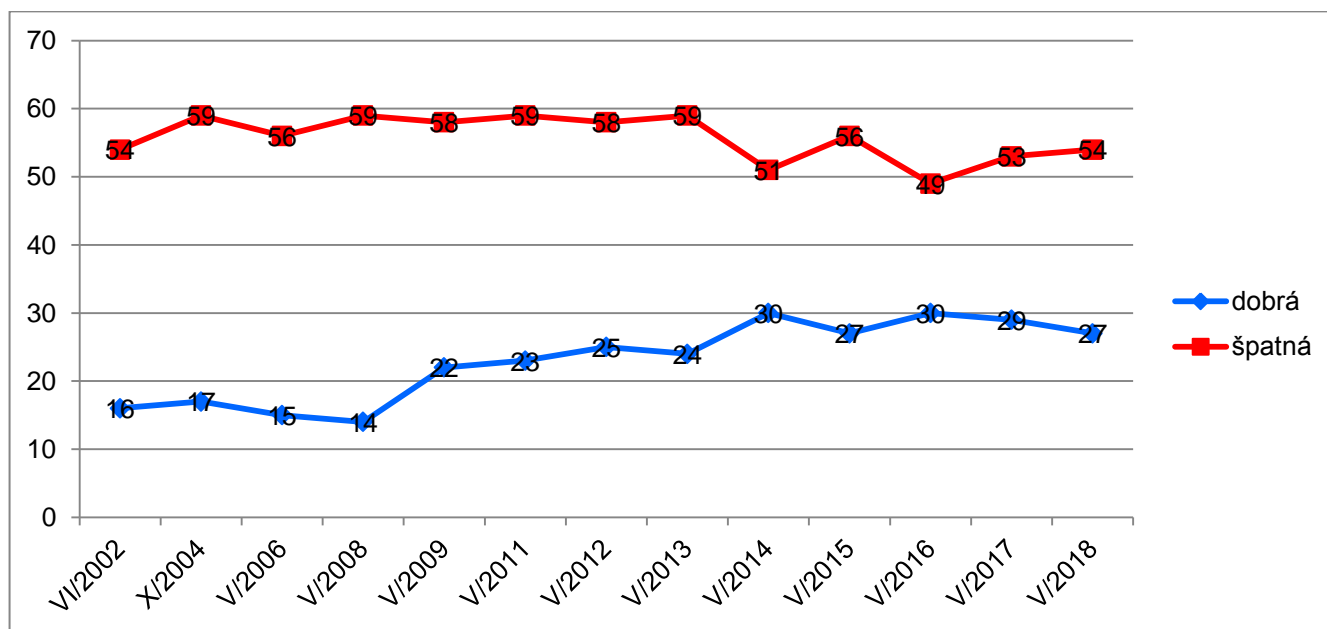
Graf 5e: Hodnocení situace - dopad těžby dřeva na životní prostředí (%)

Pozn.: Podíly „dobrá“ a „špatná“ tvoří součty příslušných variant odpovědí „velmi“ a „spíše“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost.

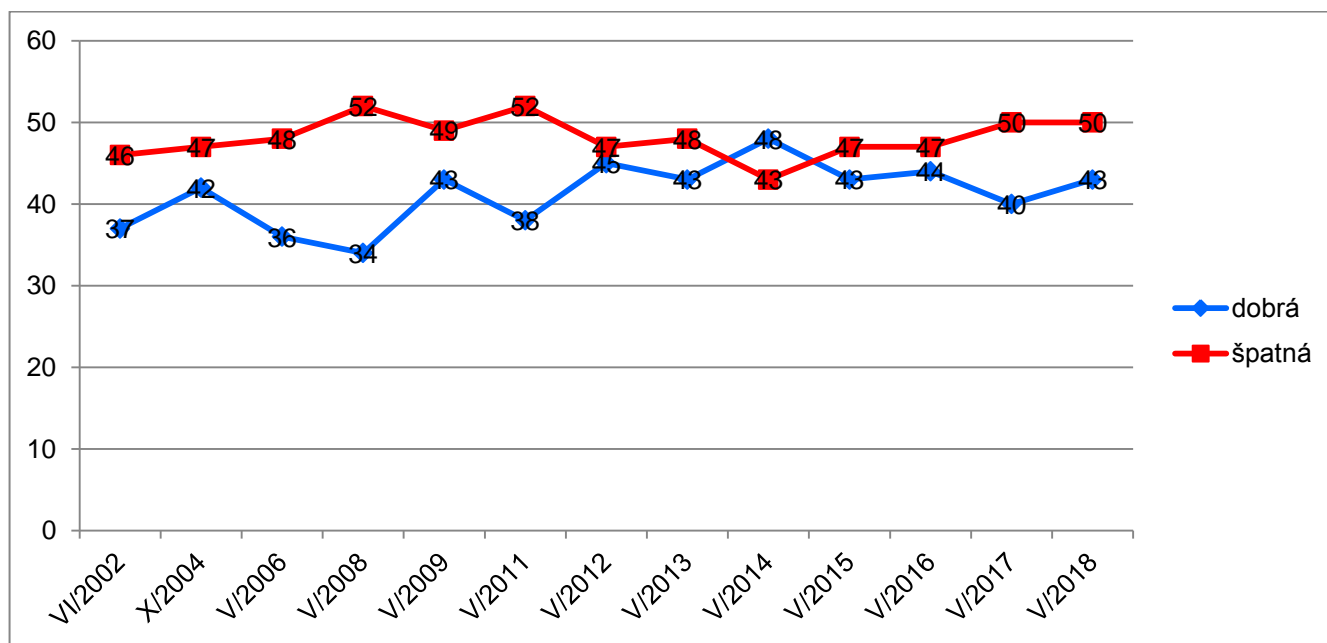
Graf 5f: Hodnocení situace - úspornost spotřeby surovin a energií v naší výrobě (%)

Pozn.: Podíly „dobrá“ a „špatná“ tvoří součty příslušných variant odpovědí „velmi“ a „spíše“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost.

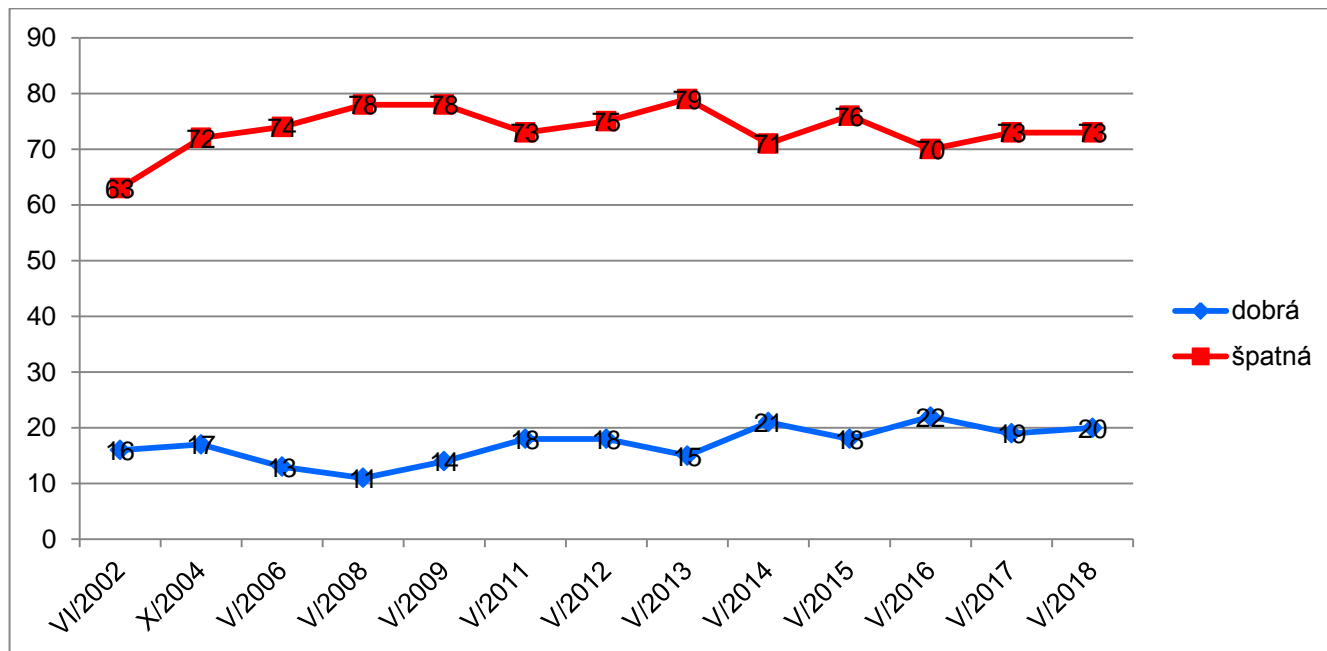
Graf 5g: Hodnocení situace - úspornost spotřeby surovin a energií občany (%)

Pozn.: Podíly „dobrá“ a „špatná“ tvoří součty příslušných variant odpovědí „velmi“ a „spíše“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost.

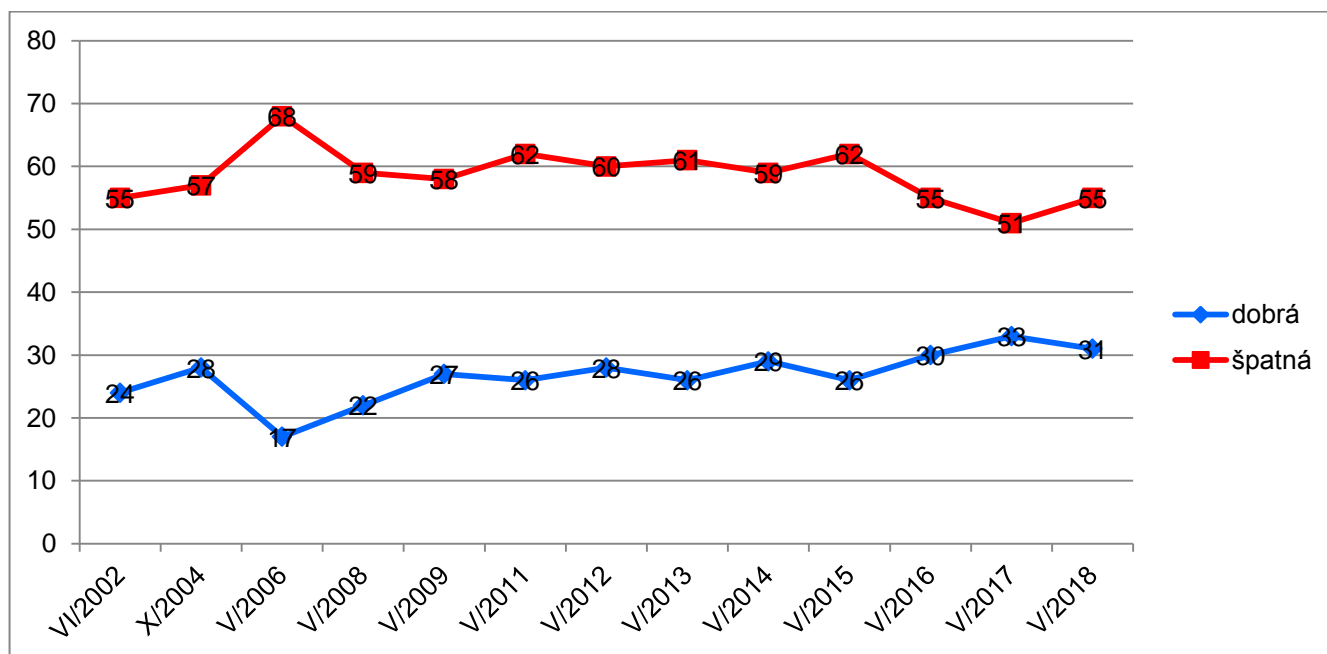
Graf 5h: Hodnocení situace - šetrnost k přírodním plochám při výstavbě (%)

Pozn.: Podíly „dobrá“ a „špatná“ tvoří součty příslušných variant odpovědí „velmi“ a „spíše“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost.

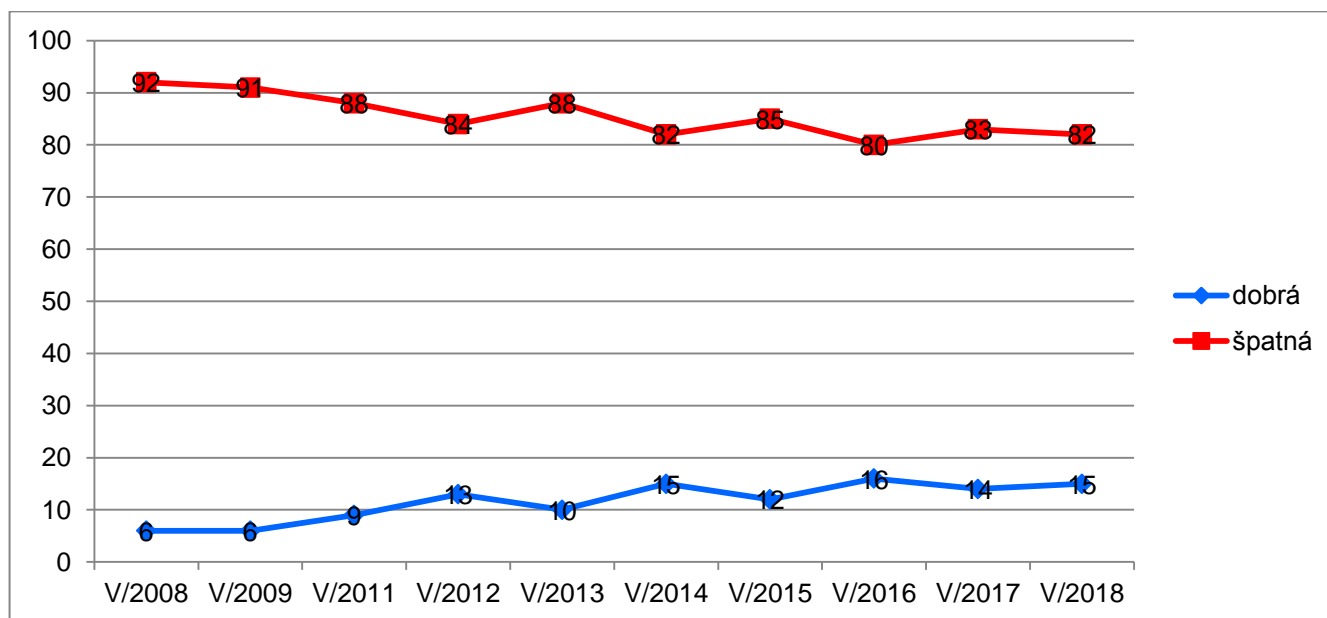
Graf 5i: Hodnocení situace - přísnost zákonů na ochranu životního prostředí (%)

Pozn.: Podíly „dobrá“ a „špatná“ tvoří součty příslušných variant odpovědí „velmi“ a „spíše“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost.

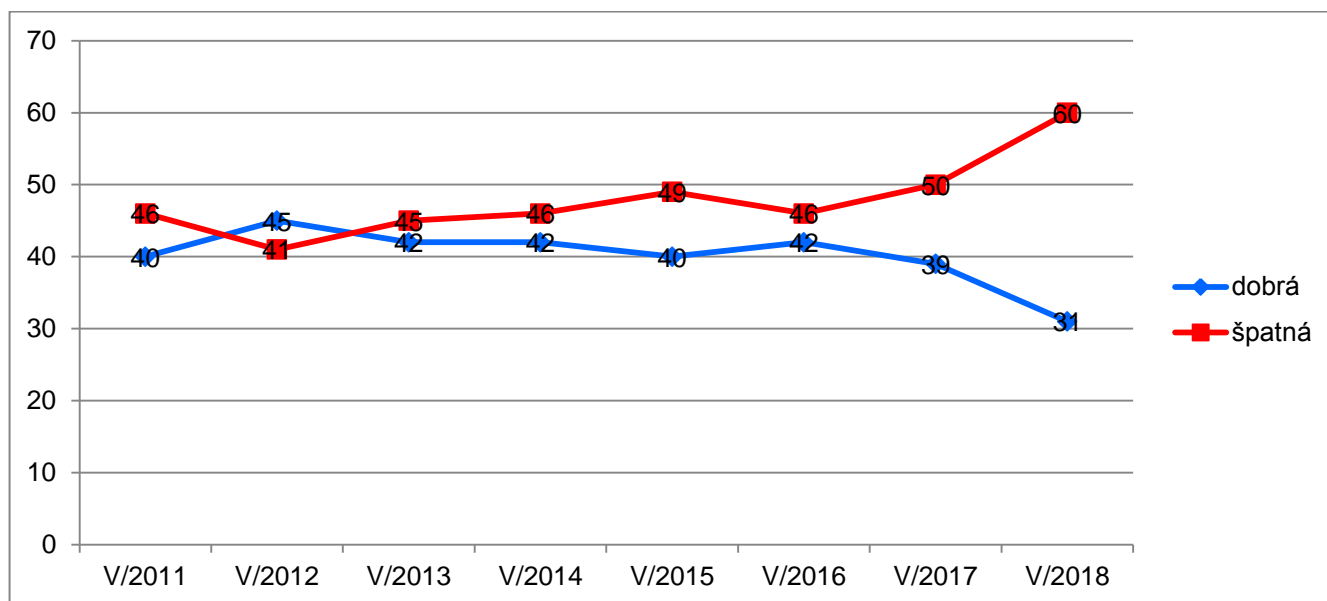
Graf 5j: Hodnocení situace - zatížení životního prostředí silniční dopravou (%)

Pozn.: Podíly „dobrá“ a „špatná“ tvoří součty příslušných variant odpovědí „velmi“ a „spíše“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost.

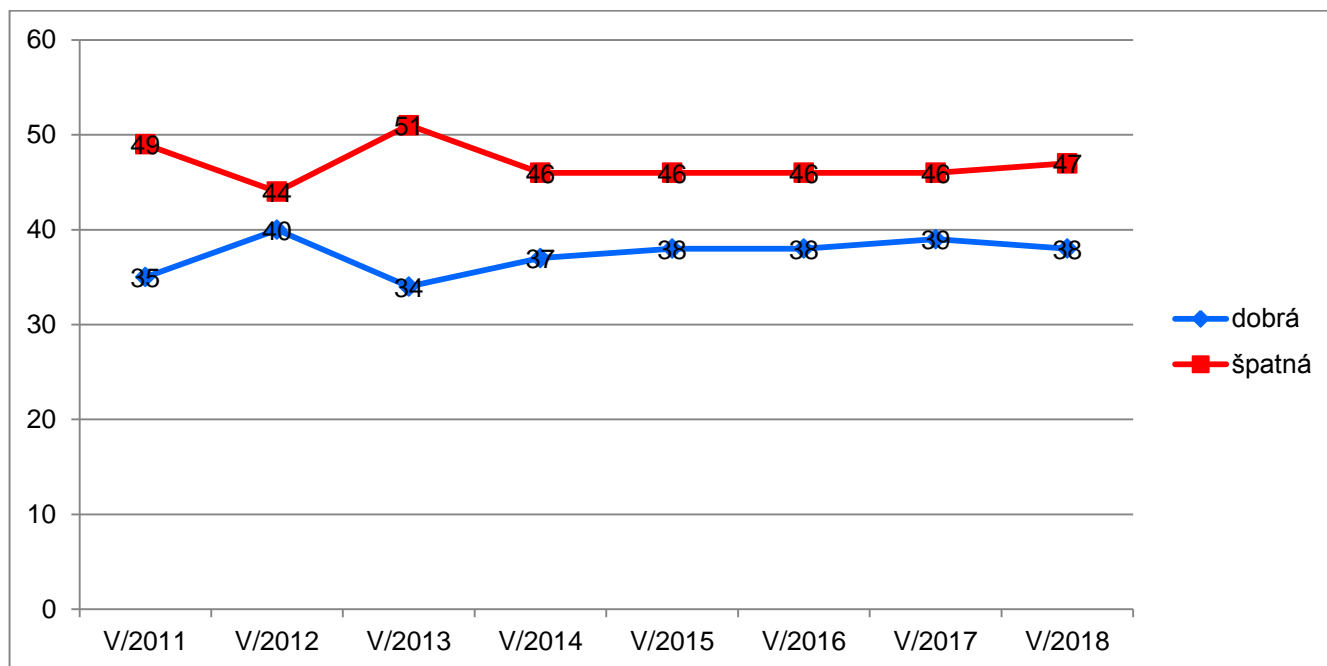
Graf 5k: Hodnocení situace - dopad zemědělské činnosti na životní prostředí (%)

Pozn.: Podíly „dobrá“ a „špatná“ tvoří součty příslušných variant odpovědí „velmi“ a „spíše“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost.

Graf 5l: Hodnocení situace - využívání obnovitelných zdrojů energie (%)

Pozn.: Podíly „dobrá“ a „špatná“ tvoří součty příslušných variant odpovědí „velmi“ a „spíše“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost.

Z časového srovnání, které nabízejí grafy 5a až 5l, vyplývá, že oproti minulému šetření z loňského května se výrazně zhoršilo hodnocení situace v případě dopadu zemědělské výroby na životní prostředí (vzestup negativního hodnocení o 10 procentních bodů, pokles pozitivního hodnocení o 8 procentních bodů). K mírnému zhoršení došlo i v případě přísnosti zákonů na ochranu životního prostředí (zvýšení podílu negativního hodnocení o 4 procentní body), čímž se

toto hodnocení vrátilo zpět na úroveň z roku 2016. Ostatní změny se pohybují v rámci statistické chyby. V delším časovém horizontu lze vidět trend zlepšování v případě postihu těch, kdo poškozují životní prostředí (od roku 2013 pokles negativního hodnocení o 13 procentních bodů), chování podniků, firem k životnímu prostředí (od roku 2006 snížení podílu negativního hodnocení a vzestup podílu pozitivního hodnocení shodně o 16 procentních bodů) a chování občanů k životnímu prostředí (od roku 2006 snížení podílu negativního hodnocení o 13 procentních bodů a vzestup podílu pozitivního hodnocení o 14 procentních bodů). Také u hodnocení situace z hlediska zatížení silniční dopravou je v současnosti lepší než před deseti lety (od roku 2008 se pozitivní hodnocení zvýšilo o 9 procentních bodů, negativní o 10 procentních bodů pokleslo). Některé oblasti pak procházely různými výkyvy a změnami, které nejsou trendově jednoznačné. Např. u hodnocení úspornosti spotřeby surovin a energií v naší výrobě došlo oproti období let 2002 až 2008 k nárůstu podílu pozitivního hodnocení (o 11 procentních bodů od roku 2002), ovšem bez jakéhokoli viditelného snížení podílu negativního hodnocení. Podobně tak u hodnocení situace z hlediska dopadu těžby dřeva na životní prostředí se od roku 2002 zvýšil podíl pozitivního hodnocení o 12 procentních bodů při statisticky srovnatelném podílu negativního hodnocení. U dopadu těžby nerostných surovin na životní prostředí pak mezi roky 2004 a 2008 došlo k výraznému, více než dvacetibodovému nárůstu podílu negativního hodnocení při o něco menším poklesu pozitivního hodnocení, které se ovšem od roku 2008 do současnosti opět zřetelně zvýšilo (o 11 procentních bodů), aniž by se podíl negativního hodnocení významně snížil. Poměrně velkými výkyvy procházel podíl pozitivního hodnocení situace z hlediska úspornosti spotřeby surovin a energií občany, který ne vždy korespondoval s pohyby podílu negativního hodnocení, díky čemuž v aktuálním šetření oproti roku 2002 můžeme vidět mírné zvýšení jak podílu pozitivního hodnocení (o 6 procentních bodů), tak i negativního hodnocení (o 4 procentní body). Podobný souběh zvýšení podílu negativního hodnocení (o 10 procentních bodů) a pozitivního hodnocení (o 4 procentní body) mezi roky 2002 a 2018 můžeme vidět i v hodnocení situace z hlediska šetrnosti k přírodním plochám při výstavbě. U hodnocení přísnosti zákonů na ochranu životního prostředí došlo v roce 2006 k výraznému negativnímu výkyvu, oproti roku 2002 však je aktuální hodnocení této oblasti prakticky totožné, pokud jde o podíl negativního hodnocení, v případě pozitivního hodnocení je pak trochu (o 7 procentních bodů) lepší.

Technické parametry výzkumu

<i>Výzkum:</i>	<i>Naše společnost, v18-05</i>
<i>Realizátor:</i>	<i>Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Projekt:</i>	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Termín terénního šetření:</i>	<i>12. - 24. 5. 2018</i>
<i>Výběr respondentů:</i>	<i>Kvótní výběr</i>
<i>Kvóty:</i>	<i>Kraj (oblasti NUTS 3), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
<i>Zdroj dat pro kvótní výběr:</i>	<i>Český statistický úřad</i>
<i>Reprezentativita:</i>	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
<i>Počet dotázaných:</i>	<i>1008</i>
<i>Počet tazatelů:</i>	<i>227</i>
<i>Metoda sběru dat:</i>	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem - kombinace dotazování CAPI a PAPI</i>
<i>Výzkumný nástroj:</i>	<i>Standardizovaný dotazník</i>
<i>Otázky:</i>	<i>OE.34, OE.4, OE.1</i>
<i>Kód tiskové zprávy:</i>	<i>oe180620</i>
<i>Zveřejněno dne:</i>	<i>20. června 2018</i>
<i>Zpracoval:</i>	<i>Milan Tuček</i>

Slovníček pojmů:

Kvótní výběr – napodobuje strukturu základního souboru (u nás je to obyvatelstvo České republiky starší 15 let) pomocí nastavení velikosti vybraných parametrů, tzv. kvót. Jinými slovy kvótní výběr je založen na stejném procentuálním zastoupení vybraných vlastností. Pro tvorbu kvót používáme údaje z Českého statistického úřadu. V našich výzkumech jsou stanoveny kvóty na pohlaví, věk, vzdělání, region a velikost obce. Vzorek je tedy vybrán tak, aby procentuální podíl např. mužů a žen ve vzorku odpovídal procentuálnímu podílu mužů a žen v každém kraji ČR. Podobně je zachován procentuální podíl obyvatel jednotlivých krajů ČR, občanů různých věkových kategorií, lidí s různým stupněm dosaženého vzdělání a z různých velkých obcí.

Reprezentativní výběr je takový výběr z celé populace, z jehož vlastností se dá platně usuzovat na vlastnosti celé populace. V našem případě to tedy znamená, že respondenti jsou vybráni tak, abychom zjištěné údaje mohli zobecnit na obyvatele České republiky starší 15 let.

Centrum pro výzkum veřejného mínění (CVVM) je výzkumným oddělením Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i.. Jeho historie sahá do roku 1946, kdy jako součást Ministerstva informací začal fungovat Československý ústav pro výzkum veřejného mínění. Současné Centrum vzniklo v roce 2001 převedením svého předchůdce (IVVM) z Českého statistického úřadu do Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i.. Včlenění do vědecké instituce zaručuje kvalitní odborné zázemí a kredit pracoviště; jako součást akademického prostředí musí CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., splňovat veškeré nároky a dosahovat tak té nejvyšší odborné úrovně. Hlavní náplní práce oddělení je výzkumný projekt Naše společnost, v jehož rámci je prováděno deset šetření ročně. Jedná se o průzkum veřejného mínění na reprezentativním vzorku české populace od 15 let, kterého se vždy účastní přibližně 1000 respondentů. Omnibusová podoba dotazníku umožňuje pokrýt velkou šíři námětů, a do šetření jsou proto pravidelně řazena politická, ekonomická i další obecně společenská témata. Jsou využívány jak opakované otázky, které umožňují sledovat vývoj zkoumaných jevů, tak náměty nové, reagující na aktuální dění. Díky dlouhodobému a kontinuálnímu charakteru je tento vědecký projekt zkoumání veřejného mínění v České republice ojedinělý.
